Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 2. martā [1]

Lieta C-241/15

Niculaie Aurel Bob-Dogi

(Curtea de Apel Cluj (Klužas Apelācijas tiesa, Rumānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās — Pamatlēmums 2002/584/TI — Eiropas apcietināšanas orderis — 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts — Iepriekš izsniegta valsts apcietināšanas ordera, kas nav Eiropas apcietināšanas orderis, neesamība — Sekas

1. Vai valsts tiesību akti, kuros ir paredzēta Eiropas apcietināšanas ordera piemērošanas jomas paplašināšana uz izsniegšanas dalībvalsti un ar kuriem tādējādi ir atļauts izdot šo orderi krimināl vajāšanas nolūkā, iepriekš neizsniedzot no tā atšķirīgu valsts orderi, ir saderīgi ar Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm [2], kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI [3]?

2. Tāds ir šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu uzdotais jautājums, kurš ir par pamatlēmuma 3., 4. un 8. panta interpretāciju un tika iesniegts saistībā ar pieteikumu par *Mátészalkai járásbíróság* (Mātēsalkas pirmās instances tiesa, Ungārija) 2015. gada 23. martā izsniegtā Eiropas apcietināšanas ordera izpildi Rumānijā attiecībā uz *N. A. Bob-Dogi*, Rumānijas pilsoni, kurš sākumā 2015. gada 2. aprīlī tika apcietināts viņa valstī un kuram vēlāk tika noteikta tiesas uzraudzība.

3. *Curtea de Apel Cluj* (Klužas Apelācijas tiesa) būtībā vēlas noskaidrot, vai ar "lēmumu par apcietinājuma piemērošanu", kura esamība ir jānorāda Eiropas apcietināšanas orderī saskaņā ar Pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ir jāsaprot valsts apcietināšanas orderis, kas atšķiras no Eiropas apcietināšanas ordera un ir izsniegts pirms tā, un, ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, vai šādai prasībai atbilstoša valsts apcietināšanas ordera neesamība ir jāuzskata par netiešu pamatu Eiropas apcietināšanas ordera neizpildei.

4. Šie jautājumi, lai gan tie ir tehniski, norāda uz būtisku problēmu saistībā ar savstarpējās atzīšanas instrumentu nākotni un tādējādi arī saistībā ar Eiropas tiesiskuma telpas izveidi, kurā svarīga nozīme ir ieviesto garantiju noteikšanai, lai nodrošinātu pamattiesību ievērošanu, izmantojot Eiropas apcietināšanas ordera mehānismu, kura īstenošana noteikti ietver īsāku vai garāku brīvības atņemšanas posmu.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 190, 1. lpp.

3 — OV L 81, 24. lpp.; turpmāk tekstā – "pamatlēmums".

5. Es nevilcināšos ar atbildi pēc tam, kad tiks konstatēts, pirmkārt, ka attiecīgie Ungārijas tiesību akti pamatlietā ir jāpārbauda, ņemot vērā pamattiesību aizsardzības prasības, un, otrkārt, ka šie tiesību akti nenodrošina ātrāku un efektīvāku Eiropas apcietināšanas ordera mehānisma darbību.

6. Šajos secinājumos es, pirmkārt, apgalvošu, ka Eiropas apcietināšanas orderis var tikt izsniegts tikai, lai izpildītu no tā atšķirīgu saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts kriminālprocesuālo tiesību normām izsniegtu valsts apcietināšanas orderi vai citu izpildāmu tiesas nolēmumu ar tādu pašu spēku, izdodot rīkojumu par apsūdzētās personas meklēšanu un apcietināšanu.

7. Otrkārt, norādīšu, ka atsevišķa valsts apcietināšanas ordera neesamība ir būtiskas Eiropas apcietināšanas ordera esamībai raksturīgas formalitātes neievērošana un ka izpildes tiesu iestādei ir jāatsakās izpildīt to kā Eiropas apcietināšanas orderi.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Savienības tiesības*

8. Pamatlēmuma preambulas 5.–8. un 10. apsvērums ir formulēti šādi:

“(5) Eiropas Savienībai nospraustais mērķis kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu liek atcelt izdošanu starp dalībvalstīm un to aizstāt ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm. Ieviešot jaunu, vienkāršotu sistēmu, saskaņā ar kuru notiesātas vai aizdomās turētas personas nodod sodu izpildei vai kriminālvajāšanai, būs iespējams izvairīties no sarežģītības un iespējamās kavēšanās, kas piemīt pastāvošajām izdošanas procedūrām. Tradicionālās sadarbības attiecības, kas līdz šim pārsvarā pastāvēja starp dalībvalstīm, ir jāaizvieto ar sistēmu, kura brīvības, drošības un tiesiskuma telpā paredz brīvu tiesu nolēmumu apriti krimināllietās un kas attiecas gan uz procesuālajiem, gan uz galīgajiem nolēmumiem.

(6) Eiropas apcietināšanas orderis, kuru paredz šis pamatlēmums, ir pirmais konkrētais pasākums, ar kuru krimināltiesību jomā īsteno savstarpējas atzīšanas principu, kuru Eiropadome raksturojusi kā tiesu iestāžu sadarbības “stūrakmeni”.

(7) Tā kā, darbojoties vienpusēji, dalībvalstis nespēj pilnībā sasniegt mērķi aizvietot daudzpusējo izdošanas sistēmu, kuras pamatā ir 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvencija par izdošanu, un šis mērķis tā apjoma un rezultātu dēļ ir vieglāk sasniedzams Savienības līmenī, tad Padome var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā noteikts [LES] 2. pantā un [EKL] 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šis pamatlēmums nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs šā mērķa sasniegšanai.

(8) Nolēmumiem par Eiropas apcietināšanas ordera izpildi ir jābūt pakļautiem pietiekamai kontrolei, kas nozīmē, ka dalībvalsts tiesas iestādei, kurā pieprasītā persona ir apcietināta, būs jāpieņem lēmums par tās nodošanu.

[..]

(10) Eiropas apcietināšanas ordera mehānisma pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība [..].”

9. Pamatlēmuma 1. pantā "Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt" ir noteikts:

"1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šo pamatlēmumu.

3. Šis pamatlēmums groza [negroza] pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti [LES] 6. pantā."

10. Pamatlēmuma 3.–4.a pantā ir noteikti Eiropas apcietināšanas ordera obligātas un fakultatīvas neizpildes pamati.

11. Pamatlēmuma 8. panta "Eiropas apcietināšanas ordera saturs un forma" 1. punktā ir paredzēts:

"Eiropas apcietināšanas orderis ietver šādu informāciju, kas izkārtota formā, kas norādīta pielikumā:

[..]

c) pierādījums tam, ka pastāv izpildāms spriedums, lēmums par apcietinājuma piemērošanu vai jebkurš cits izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku, kas ietilpst 1. un 2. panta piemērošanas jomā;

[..]."

12. Pamatlēmuma 15. panta 2. punktā ir noteikts:

"Ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka informācija, ko paziņojusi izsniegšanas dalībvalsts, ir nepietiekama, lai ļautu pieņemt lēmumu par nodošanu, tā lūdz, lai steidzami piegādā vajadzīgo papildu informāciju, konkrēti to, kas attiecas uz 3. līdz 5. pantu un 8. pantu, un tā var noteikt termiņu tās saņemšanai, ņemot vērā to, ka ir vajadzīgs ievērot termiņus, kas noteikti 17. pantā."

B – *Ungārijas tiesības*

13. 2012. gada Likuma Nr. CLXXX par sadarbību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm krimināllietās (*az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény*)[4] 25. pantā ir noteikts:

"1) Ja ir jāuzsāk kriminālprocess pret aizdomās turamo, tiesa nekavējoties izdod Eiropas apcietināšanas orderi viņa apcietināšanai jebkurā Eiropas Savienības dalībvalstī un nodošanai, ar nosacījumu, ka to pamato pārkāpuma smagums [..]

[..]

7) Eiropas apcietināšanas orderis ir piemērojams arī Ungārijas teritorijā.

[..]"

4 — *Magyar Közlöny* 2012/260.

II – Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14. 2015. gada 23. martā *Mátészalkai járásbíróság* (Mātēsalkas pirmās instances tiesa) izdeva Eiropas apcietināšanas orderi attiecībā uz *N. A. Bob-Dogi*, Rumānijas pilsoni, kriminālvajāšanas veikšanai par Ungārijā 2013. gada 27. novembrī izdarīto nodarījumu, ko var raksturot kā "smagus miesas bojājumus".

15. Šis nodarījums attiecas uz ceļu satiksmes negadījumu, kurā *M. Katona*, Ungārijas pilsonim, kas vadīja motorolleri, *N. A. Bob-Dogi* vainas dēļ, jo viņš brauca ar kravas transportlīdzekli ar pārmērīgu braukšanas ātrumu, tika nodarīti daudzi miesas bojājumi.

16. 2015. gada 30. martā Šengenas informācijas sistēmā (*SIS*) tika ievadīts brīdinājums saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi.

17. 2015. gada 2. aprīlī *N. A. Bob-Dogi* tika aizturēts un apcietināts Rumānijā, un nogādāts *Curtea de Apel Cluj* (Kložas Apelācijas tiesa), lai lemtu par viņa nodošanu Ungārijas tiesu iestādēm.

18. Šī tiesa ar šajā pašā dienā izdoto rīkojumu noraidīja piedāvājumu par *N. A. Bob-Dogi* pagaidu apcietināšanu un lika viņu nekavējoties atbrīvot, piemērojot viņam drošības līdzekļus un nosakot prokuratūrai termiņu Eiropas apcietināšanas ordera tulkojuma rumāņu valodā iesniegšanai.

19. 2015. gada 15. aprīļa tiesas sēdē *N. A. Bob-Dogi* tika izsniegts Eiropas apcietināšanas ordera tulkojums rumāņu valodā.

20. Iesniedzējtiesa pauž šaubas par Ungārijas tiesību aktu saderību ar pamatlēmumu. Tā norāda, ka Eiropas apcietināšanas ordera b) punktā, kura nosaukums ir "Nolēmums, uz kura pamata izsniegts apcietināšanas orderis", ir norādīts "*Nyíregyházi járásbíróság* (Ņīreģhāzas tiesa) prokuratūra K.11884/2013/4", un šī paša ordera b) punkta 1. apakšpunktā, kurā ir jānorāda apcietināšanas orderis vai tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku, ir atsauce uz *Mátészalkai járásbíróság* (Mātēsalkas pirmās instances tiesa) izsniegtu "Eiropas apcietināšanas orderi Nr. 1.B256/2014/19-II, kas ir spēkā arī Ungārijas teritorijā un tādējādi ir arī valsts apcietināšanas orderis". Tāpēc iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Eiropas apcietināšanas orderis juridiski korekti var tikt balstīts uz šī paša ordera, neatsaucoties uz atšķirīgu, iepriekš izsniegtu valsts apcietināšanas orderi.

21. Šajā ziņā tā norāda, ka Rumānijas tiesas ir sniegušas atšķirīgas interpretācijas.

22. Lai arī saskaņā ar vairākuma nostāju šādā situācijā Eiropas apcietināšanas ordera izpildes pieprasījums ir jānoraida, pamatojoties galvenokārt uz to, ka tajā nav norādīts valsts apcietināšanas orderis vai izpildāms tiesas nolēmums, citas tiesas tomēr ir atzinušas Eiropas apcietināšanas ordera izpildes pieprasījumu tāpēc, ka tiesību aktos paredzētās prasības ir izpildītas, jo izsniegšanas tiesu iestādes bija skaidri norādījušas, ka izsniegtais Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz Rumānijas tiesu iestādēm nosūtīto pieprasījumu, precizējot, ka saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem atsevišķos gadījumos Eiropas apcietināšanas orderis vienlaikus ir arī valsts apcietināšanas orderis.

23. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Eiropas apcietināšanas ordera izpildes procedūrā izpildes tiesu iestādes atzīts nolēmums ir valsts tiesas nolēmums, kuru pirms Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas procedūras uzsākšanas ir pieņēmusi kompetenta iestāde saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts kriminālprocesa tiesību normām.

24. Šī tiesa norāda, ka starp Eiropas apcietināšanas orderi un valsts apcietināšanas orderi pastāv būtiskas atšķirības. Tādējādi Eiropas apcietināšanas orderis tiek izsniegts, lai apcietinātu vai nodotu apsūdzētu vai notiesātu personu, kas atrodas izpildes dalībvalsts teritorijā, kamēr valsts apcietināšanas orderis tiek izsniegts, lai apcietinātu personu, kas atrodas izsniegšanas dalībvalsts teritorijā. Turklāt

Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšana ir balstīta uz apcietināšanas orderi vai nolēmumu par soda izpildi, kamēr valsts apcietināšanas orderis tiek izdots, pamatojoties uz nosacījumiem un gadījumos, kas tieši ir paredzēti izsniegšanas dalībvalsts kriminālprocesuālo tiesību normās. Visbeidzot esot vairākas atšķirības starp Eiropas apcietināšanas orderi un valsts apcietināšanas orderi attiecībā uz to saturu, formu un spēkā esamības ilgumu.

25. Iesniedzējtiesa secina, ka valsts apcietināšanas ordera neesamības gadījumā personu nedrīkst aizturēt un paturēt ieslodzījumā un ka nedrīkst tikt pieļauts, ka pēc meklētās personas nodošanas Eiropas apcietināšanas orderis "pārvēršas" par valsts apcietināšanas orderi. Turklāt šāda interpretācija esot pretrunā Savienības tiesībās garantētajām pamattiesībām.

26. Iesniedzējtiesa arī uzskata, ka papildus pamatlēmumā paredzētajiem obligātajiem vai fakultatīvajiem atteikuma pamatiem tiesu prakse pierāda, ka pastāv arī citi netieši atteikuma pamati. Tas esot tad, ja nav izpildīti Eiropas apcietināšanas ordera materiāltiesiskie vai formas nosacījumi, it īpaši tad, ja izsniegšanas dalībvalstī nav ticis izsniegts valsts apcietināšanas orderis, kā tas ir pamatlietā.

27. Šādos apstākļos *Curtea de Apel Cluj* (Kložas Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanas nolūkā ar izteicienu "pastāv lēmums par apcietinājuma piemērošanu" ir jāsaprot valsts [..] apcietināšanas orderis, kas izsniegts atbilstoši izsniegšanas dalībvalsts tiesību normām un kas tādējādi atšķiras no Eiropas apcietināšanas ordera?

2) Ja uz pirmo jautājumu tiktu sniegta apstiprinoša atbilde, vai valsts [..] apcietināšanas ordera neesamība var būt netiešs pamats Eiropas apcietināšanas ordera neizpildei?"

III – Mans vērtējums

A – *Par pirmo jautājumu*

28. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar apcietināšanas orderi, kura esamība ir jānorāda veidlapā, ir jāsaprot valsts apcietināšanas orderis, kas atšķiras no Eiropas apcietināšanas ordera un ir izsniegts saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts kriminālprocesuālo tiesību normām.

29. Šo jautājumu tā uzdod tāpēc, ka tā izskata lietu saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi, kura veidlapas b) punkta 1. apakšpunktā ir ietverta tikai atsauce uz šo pašu orderi, jo tad, kad Ungārijas tiesu iestādēm ir nopietni netieši pierādījumi, kas ļauj prezumēt, ka kriminālvajāšanas nolūkā meklētā persona atrodas citas dalībvalsts teritorijā, tās izsniedz Eiropas apcietināšanas orderi tieši, pamatojoties uz 2012. gada Likuma Nr. CLXXX par sadarbību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm krimināllietās 25. pantu, saskaņā ar kuru Eiropas apcietināšanas orderis ir piemērojams arī Ungārijas teritorijā.

30. Pirms tiks sniegta atbilde uz šo jautājumu, manuprāt, ir jāuzsver, ka Eiropas apcietināšanas ordera veidlapā, uz kuras pamata Ungārijas tiesu iestādes Rumānijas tiesu iestādēm ir lūgušas nodot *N. A. Bob-Dogi*, atsauce uz šo pašu orderi, ko ir izsniegusi *Mátészalkai járásbíróság* (Mātēsalkas pirmās instances tiesa, Ungārija), ir ne tikai b) punkta 1. apakšpunktā, bet arī b) punktā, kura nosaukums ir "Nolēmums, uz kura pamata izsniegts apcietināšanas orderis", ir norāde "*Nyíregyházi járásbíróság* (Ņīreģhāzas tiesa) prokuratūra K.11884/2013/4". Jānorāda, ka šī divkāršā norāde liecina, ka sākotnēji ir bijušas neskaidrības par to, kas bija nolēmuma par Eiropas apcietināšanas orderi autors. Kas ir pieņēmis nolēmumu izsniegt apcietināšanas orderi attiecībā uz *N. A. Bob-Dogi*? Vai tā bija

Nyíregyházi járásbíróság (Ņīreģhāzas tiesa) prokuratūra, kuras nolēmumu vienkārši izpildīja *Mátészalkai járásbíróság* (Mātēsalkas pirmās instances tiesa), vai arī to ir izsniegusi šī tiesa pēc šīs prokuratūras pieprasījuma? Tas mums nav zināms, un es ļoti šaubos, ka iesniedzējtiesa ir guvusi kādu skaidrību šajā jautājumā.

31. Pieņemot, ka nolēmumu ir pieņēmusi tiesa, es uzskatu, ka pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir noteikts, ka Eiropas apcietināšanas orderis ir balstīts uz atšķirīgu valsts apcietināšanas orderi, ar kuru ir izdots rīkojums par kriminālvajāšanai nodotās personas meklēšanu un apcietināšanu izsniegšanas dalībvalsts teritorijā.

32. To, manuprāt, apstiprina trīs saskanīgi apsvērumi. Pirmkārt, tāda sistēma kā Ungārijas tiesībās paredzētā nav saderīga ar Eiropas apcietināšanas ordera jēdziena konceptuālo autonomiju. Otrkārt, šī sistēma liedz kriminālvajāšanas nolūkā meklētajai personai procesuālās garantijas, kas izriet no tāda valsts tiesas nolēmuma pieņemšanas, ar kuru ir izdots rīkojums par šīs personas meklēšanu un aizturēšanu. Treškārt, Eiropas apcietināšanas ordera pielīdzināšana valsts apcietināšanas orderim tādās dalībvalstīs kā Ungārija, kurās ir piemērojams kriminālvajāšanas tiesiskuma princips, ir šķērslis samērīguma pārbaudes īstenošanai Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas brīdī.

33. Secīgi aplūkošu katru no šiem apsvērumiem.

1) Eiropas apcietināšanas ordera pielīdzināšana valsts apcietināšanas orderim nav saderīga ar Eiropas apcietināšanas ordera jēdziena konceptuālo autonomiju

34. Ungārijas tiesībās rastais risinājums ir Eiropas apcietināšanas ordera jēdziena pielīdzināšana valsts apcietināšanas ordera jēdzienam, kas nav saderīgs nedz ar pamatlēmuma burtu, nedz ar tā garu.

35. Pirmkārt, atsauce uz sevi pašu, kas izriet no Eiropas apcietināšanas ordera, kas atbilst valsts apcietināšanas orderim, izsniegšanas, ir pretrunā pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta formulējumam, kurā ir paredzēts, ka saskaņā ar tā pielikumā iekļauto veidlapu Eiropas apcietināšanas orderī ir jāiekļauj pierādījums "tam, ka pastāv izpildāms spriedums, lēmums par apcietinājuma piemērošanu vai jebkurš cits izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku, kas ietilpst 1. un 2. panta piemērošanas jomā".

36. Jākonstatē, ka nedz jēdziens "apcietināšanas orderis", nedz jēdziens "izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku" pamatlēmumā nav definēti.

37. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, ja Savienības tiesībās nav šo jēdzienu definīcijas, to nozīme un tvērums ir jānosaka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ņemot vērā gan attiecīgās Savienības tiesību normas noteikumus, gan tās kontekstu [5].

38. Vispirms ir jānorāda, ka pamatlēmuma 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta formulējumā ir izmantots jēdziens "lēmums par apcietinājuma piemērošanu", kamēr tā nosaukumā, preambulas apsvērumos, kā arī tā pantu nosaukumos un formulējumā [6], lai apzīmētu nodošanas mehānismu, ko tas reglamentē, ir lietots jēdziens "Eiropas apcietināšanas orderis".

5 — Skat. spriedumu *West* (C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

6 — Lai arī pamatlēmuma 3. panta 1. punkta franču valodas redakcijā ir lietots jēdziens "apcietināšanas orderis", lai gan, ļoti iespējams, tas apzīmē Eiropas apcietināšanas orderi, tomēr vairākās citās tā valodu redakcijās (skat. it īpaši bulgāru, spāņu, vācu, grieķu, ungāru un nīderlandiešu valodu redakcijas) ir norādīts apzīmētājs "Eiropas".

39. Pamatlēmumam pievienotās veidlapas b) punkta nosaukuma formulējums apstiprina interpretāciju, saskaņā ar kuru šajā lēmumā jēdziens "apcietināšanas orderis" ir nošķirts no jēdziena "Eiropas apcietināšanas orderis", jo tajā ir norādīts, ka ir jāmin nolēmums, uz kura "pamata" izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, kas skaidri nozīmē no paša apcietināšanas ordera atšķirīga nolēmuma, kas ir tā pamatā, esamību.

40. Ņemot vērā šo nošķiršanu, jēdziens "apcietināšanas orderis" ir jāuzskata nevis par vispārīgu jēdzienu, kas vienlaikus apzīmē gan Eiropas apcietināšanas orderi, gan valsts apcietināšanas orderus, bet par atšķirīgu jēdzienu, kas apzīmē tikai valsts apcietināšanas orderi.

41. Tādējādi pretēji Ungārijas valdības apgalvotajam no pamatlēmuma un tam pievienotā pielikuma formulējuma izriet, ka Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas priekšnosacījums ir valsts apcietināšanas ordera esamība, uz kura pamata ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis un kurš ir tā tiesiskais pamats.

42. Otrkārt, pielīdzinot Eiropas apcietināšanas orderi valsts apcietināšanas orderim, manuprāt, principā tiek pārkāpts ar pamatlēmumu izveidotais tiesu iestāžu sadarbības mehānisms un tā 1. panta 1. punktā ietvertā [Eiropas apcietināšanas ordera] definīcija.

43. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka minētā pamatlēmuma mērķis, kā to vairākkārt ir atgādinājusi Tiesa, balstoties uz tā 1. panta 1. un 2. punktu, kā arī 5. un 7. apsvērumu, "ir aizvietot daudzpusējo izdošanas sistēmu starp dalībvalstīm ar to personu, kas ir notiesātas vai turētas aizdomās, nodošanas starp tiesu iestādēm sprieduma izpildei vai kriminālvajāšanas veikšanai sistēmu, un šī pēdējā minētā sistēma ir balstīta uz savstarpējas atzīšanas principu"[7].

44. Šajā nolūkā ar pamatlēmumu ir ieviesta jauna, vienkāršota un iedarbīgāka nodošanas sistēma, lai "atvieglot[u] un paātrināt[u] tiesu sadarbību, lai veicinātu Savienībai noteiktā mērķa sasniegšanu – kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, pamatojoties uz augstu dalībvalstu savstarpējo uzticību, kurai jāpastāv starp tām"[8].

45. Tātad Eiropas apcietināšanas orderis ir izveidots kā sistēma, kuras mērķis ir aizstāt izdošanas procedūru, lai atvieglotu meklētās personas, kas atrodas dalībvalstī, kura nav ordera izsniegšanas dalībvalsts, nodošanu. Šī koncepcija, kas ir pamatlēmuma pamatā, ļoti skaidri izriet no tā 1. panta 1. punktā sniegtās definīcijas, kas pierāda, ka Eiropas apcietināšanas orderis attiecas tikai uz dalībvalstī, kura nav izsniegšanas dalībvalsts, meklētās personas apcietināšanu, lai to nodotu pēdējai minētajai.

46. Kā it īpaši izriet no pamatlēmuma 5. un 6. apsvēruma, tas aizstāj klasisko suverēnu valstu sadarbības sistēmu, kas ietver izpildvaras iesaistīšanos un vērtējumu, ar sadarbības mehānismu starp valstu tiesu iestādēm, kura mērķis ir nodrošināt nolēmumu krimināllietās brīvu apriti kopīgā tiesiskuma telpā, kurā savstarpējās atzīšanas princips ir "stūrakmens".

47. Lai arī pamatlēmumā ir ietvertas dažādas šīs Eiropas apcietināšanas ordera faktiskās emancipācijas izpausmes salīdzinājumā ar tradicionālo izdošanu, it īpaši tādas kā noteiktas tiesvedības piemērošana, atteikšanās no normas par pilsoņu neizdošanu un daļēja atteikšanās no divkāršas apsūdzības, tomēr ir jānorāda, ka Savienības likumdevējs nav atcēlis visu nodošanas starp valstīm mehānismu, radot automātisku valsts apcietināšanas orderu atzīšanas sistēmu, kuriem tādējādi ir nodrošināta brīva aprite visā Eiropas tiesiskuma telpā.

7 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

8 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Lanigan* (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

48. Visbeidzot pamatlēmums ir starpposms savstarpējās atzīšanas principa pakāpeniskā īstenošanā un padziļināšanā, kas it īpaši izpaužas tādējādi, ka Eiropas apcietināšanas orderis ir izveidots kā valsts tiesvedības instruments, kura izsniegšanas priekšnosacījums ir iepriekš pieņemts valsts izpildāms nolēmums [9].

49. Šajā ziņā ir jākonstatē, ka likumdošanas procesa laikā, kura rezultātā tika pieņemts pamatlēmums, Priekšlikuma Padomes Pamatlēmumam par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm [10] 6. panta c) punktā lietotie jēdzieni "tas, ka ir *vai nav* [pieņemts] galīgais spriedums vai cits izpildāms tiesas nolēmums" [11] tika aizstāti ar jēdzieniem "pierādījums tam, ka pastāv izpildāms spriedums, lēmums par apcietinājuma piemērošanu vai jebkurš cits izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku", kas atceļ šīs norādes fakultatīvo raksturu.

50. Beigu beigās izteiciens "Eiropas apcietināšanas orderis", manuprāt, apzīmē ar pamatlēmumu izveidotu oriģinālu instrumentu, ar kuru izsniegšanas tiesas iestāde lūdz izpildīt valsts nolēmumu brīvības, drošības un tiesiskuma telpā un kurš ar tajā ietvertajām obligātajām norādēm ļauj izpildes tiesu iestādei pārbaudīt paša ordera esamību, kā arī izvērtēt tā formālo atbilstību, ņemot vērā no pamatlēmuma izrietošās prasības.

51. Eiropas apcietināšanas orderis, būdams instruments, ar kuru kādas dalībvalsts tiesu iestāde lūdz citas dalībvalsts tiesu iestādi nodot meklēto personu, tādējādi nav sajaucams ar rīkojumu par meklēšanu un apcietināšanu, kura izpildei tas ir ticis izdots. Citiem vārdiem, tas ir akts, kas Eiropas tiesiskuma telpā ļauj izpildīt izpildāmu tiesas nolēmumu, ar kuru ir izdots rīkojums par meklētās personas apcietināšanu. Tāpēc es nepiekrītu Austrijas valdības apgalvojumam, saskaņā ar kuru Eiropas apcietināšanas orderis "ir [..] arī apcietināšanas orderis", gluži pretēji, es uzskatu, ka, ņemot vērā šī tiesu sadarbības instrumenta īpašo būtību, ir izslēgts tas, ka tā piemērošanas jomas paplašināšana uz izsniegšanas dalībvalsts teritoriju saskaņā ar šīs dalībvalsts likumu var novērst valsts apcietināšanas ordera vai cita izpildāma nolēmuma ar to pašu spēku izsniegšanas neesamību, kas liedz Eiropas apcietināšanas orderim tiesisko pamatu.

52. Šis tiesiskā pamata trūkums it īpaši ir nepieņemams tāpēc, ka tas liedz meklētajai personai procesuālās garantijas, kuras sniedz valsts izpildāma tiesas nolēmuma pieņemšana un kuras ir papildu garantijas tām, kas ir saistītas ar Eiropas apcietināšanas ordera procedūru.

2) Eiropas apcietināšanas ordera piemērošanas jomas paplašināšana uz izsniegšanas dalībvalsts teritoriju liedz krimināvajāšanas nolūkā meklētajai personai procesuālās garantijas, kas izriet no valsts tiesas nolēmuma izsniegšanas

53. Tiesas sēdē, atbildot uz Tiesas uzdoto jautājumu tieši par to, vai tā sauktā "vienkāršotā" procedūra pamatlietā var ierobežot valsts tiesībās noteiktās garantijas, kas aizsargā meklēto personu, Ungārijas valdība noliedza jebkādu risku šo garantiju ierobežošanā, apgalvojot, pirmkārt, ka atšķirībā no valsts apcietināšanas ordera, ko var izsniegt ne tikai tiesa, bet arī policija vai prokurors, Eiropas apcietināšanas orderi var izsniegt tikai tiesa, un, otrkārt, tā izsniegšanas nosacījumi ir stingrāki salīdzinājumā ar tiem, kas paredzēti saistībā ar valsts apcietināšanas ordera izsniegšanu.

54. Tas mani nebūt nepārliecina, un šie paskaidrojumi drīzāk vairo bažas, kuras esmu jau paudis, saistībā ar tiesību uz aizstāvību vājināšanās risku, ko izraisa valsts tiesas nolēmuma, kas ir Eiropas apcietināšanas ordera pamatā, neesamību.

9 — Turklāt nākamais šī procesa posms būtu nevis atcelt valsts apcietināšanas orderi, kā ir paredzēts Ungārijas tiesībās, bet panākt valsts apcietināšanas ordera brīvu apriti visā Eiropas tiesiskuma telpā.

10 — COM(2001) 522, galīgā redakcija

11 — Mans izcēlums.

55. Manuprāt, stingra ietvara attiecībā uz Eiropas apcietināšanas ordera neizpildes pamatiem noteikšana paredz to, ka Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas dalībvalstī pastāv konkrētas un efektīvas tiesību uz aizstāvību procesuālas garantijas, bez kurām tiktu izjaukts nepieciešamais, Eiropas tiesiskuma telpai raksturīgais līdzsvars starp krimināltiesību efektivitātes prasībām un pamattiesību ievērošanas primāro interešu iemesliem.

56. Tomēr nosacījums par valsts apcietināšanas ordera, kas atšķiras no Eiropas apcietināšanas ordera, esamību nav tikai nevajadzīga pedantiska formālisma vienkārša izpausme, bet, tieši pretēji, ir būtiska garantija, lai pamatlēmuma sistēmā saglabātu šo līdzsvaru.

57. Šis nosacījums ir nepieciešams savstarpējās uzticības pastāvēšanai un meklētās personas tiesību ievērošanai.

58. Pirmkārt, savstarpējā uzticība prasa valsts apcietināšanas ordera esamību.

59. Savstarpējās atzīšanas princips, kas ir Eiropas apcietināšanas ordera sistēmas pamatā, pats ir balstīts uz savstarpējo uzticību, kurai saskaņā ar formulējumu spriedumā *West*[12] ir "jābūt" starp dalībvalstīm[13]. Spriedumā *F.*[14] Tiesa ir precizējusi, ka savstarpējā uzticība starp dalībvalstīm nozīmē to, ka to attiecīgās valstu tiesību sistēmas var nodrošināt "tādu līdzvērtīgu un efektīvu pamattiesību aizsardzību, kādas atzītas Savienības līmenī, tostarp [Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – "Harta")]"[15].

60. Tādējādi savstarpējās atzīšanas procesa pamatā ir doma, ka tiesas nolēmumam, kura izpilde tiek īstenota dalībvalstī, nav jāatbilst visiem šajā dalībvalstī paredzētajiem procesuālajiem un materiāltiesiskajiem nosacījumiem, ja tas atbilst līdzvērtīgajām tās dalībvalsts tiesību normām, kurā tas ir ticis izsniegts. Kā pamatoti ir norādījusi Eiropas Komisija, pamatlēmumā paredzētajā nodošanas sistēmā savstarpējā uzticība ir balstīta uz pieņēmumu, ka jebkura Eiropas apcietināšanas ordera pamatā ir valsts apcietināšanas orderis vai izpildāms tiesas nolēmums ar tādu pašu spēku, kas ir pieņemts saskaņā ar attiecīgajā dalībvalstī piemērojamām kriminālprocesa tiesību normām.

61. Tādējādi valsts apcietināšanas ordera, kura izpildei ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, esamība sniedz citu dalībvalstu tiesu iestādēm garantijas, ka visi valsts tiesiskie nosacījumi ir izpildīti, lai varētu izdot rīkojumu par meklētās personas aizturēšanu un apcietināšanu krimināvajāšanas nolūkā. Bez šīs minimālās garantijas, nemaz jau nerunājot par savstarpējo uzticību, kurai ir jāvalda attiecībās starp izsniegšanas tiesu iestādēm un izpildes tiesu iestādēm, vienkāršotā nodošanas sistēma izraisītu savstarpēju neuzticību.

62. Tāpēc nosacījums par valsts nolēmuma esamību nav tikai formāla prasība, kas izriet no gramatiskas pamatlēmuma interpretācijas. Uzliekot pienākumu balstīt Eiropas apcietināšanas orderi uz kopēja procesuāla pamata, ko veido valsts tiesas nolēmums, kas nodrošina neatkarīgas un objektīvas tiesas iesaistīšanos piespiedu pasākuma noteikšanā, tā piešķir būtisku minimālo saturu efektīvas un līdzvērtīgas aizsardzības principam un tādējādi konkrēti juridiski ļauj īstenot savstarpējās uzticības principu, kurš, lai tas patiesi darbotos, nedrīkst palikt tikai litānisku un maģisku formulu līmenī.

12 — C-192/12 PPU, EU:C:2012:404.

13 — 53. punkts.

14 — C-168/13 PPU, EU:C:2013:358.

15 — 50. punkts.

63. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka, lai arī savstarpējās uzticības princips galvenokārt attiecas uz dalībvalstīm, uzliekot tām pienākumu savstarpēji uzticēties, lai gan attiecīgajos valstu tiesību aktos ir atšķirības, šis princips nodrošina arī tiesai papildu aspektu, interpretējot dalībvalstu pienākumus, kas izriet no instrumentiem, kuru mērķis ir pakāpeniski izveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu [16]. Manuprāt, savstarpējā uzticība prasa piešķirt būtisku nozīmi prasībai par valsts nolēmuma, kas ir pamatlēmuma 8. pantā paredzētā Eiropas apcietināšanas ordera pamatā, esamību.

64. Otrkārt, meklētās personas tiesību ievērošanas priekšnosacījums ir valsts apcietināšanas ordera esamība.

65. Jānorāda, ka apcietināšanas orderis pēc definīcijas ietver ne tikai aizturēšanas, bet arī apcietināšanas orderi. To nevar pielīdzināt, piemēram, aizturēšanas pasākumam saistībā ar paturēšanu redzeslokā izmeklēšanas laikā. Šī ordera izpilde, ņemot vērā stingri noteiktos termiņus, kas it īpaši izriet no tā īstenošanas juridiskajiem un materiāltiesiskajiem nosacījumiem, izraisīs apcietinājumā pavadītu laikposmu, kas pamatlēmumā turklāt ir pielīdzināts soda izciešanas sākumam vai arī pagaidu aizturēšanas pasākumam pirms sprieduma pasludināšanas, jo šāds apcietinājuma periods būs jāatskaita no izciešamā soda vai – atkarībā no gadījuma – no soda, kas būs jāizcieš pēc sprieduma pasludināšanas [17].

66. Tāpēc valsts apcietināšanas ordera, uz kura ir balstīts Eiropas apcietināšanas orderis, esamība ir jāsaprot kā tiesiskuma principa izpausme, kas nozīmē, ka sodīšanas pilnvaras, saskaņā ar kurām ir izdots meklēšanas, aizturēšanas un apcietināšanas orderis, nevar tikt īstenotas, neņemot vērā tiesiskos ierobežojumus, kas noteikti katras dalībvalsts tiesībās un kurus ievērojot valsts iestāde ir pilnvarota meklēt, kriminmāli vajāt un tiesāt personas, kas ir turētas aizdomās par pārkāpuma izdarīšanu.

67. Šai pamatprasībai neatbilst tāds Eiropas apcietināšanas ordera izpildei piemērojamais tiesiskais režīms kā pamatlietā aplūkotais.

68. Vispirms ir jākonstatē, ka šajā režīmā ir daudzas neskaidrības. Ko konkrēti nozīmē tiesību norma, saskaņā ar kuru Eiropas apcietināšanas orderis ir "piemērojams arī Ungārijas teritorijā"?

69. Interpretējot to burtiski, šī tiesību norma nozīmē, ka Eiropas apcietināšanas orderis ir piemērojams Ungārijas teritorijā un tajā pašā laikā uz to attiecas tieši tam piemērojamais tiesiskais režīms. Iztēlosimies, nedomājot, ka tas ir skolā izdarīts pieņēmums, ka persona, kura izvairās no saukšanas pie kriminālatbildības un attiecībā uz kuru Ungārijas tiesu iestādes ir izsniegušas Eiropas apcietināšanas orderi, kas ir līdzvērtīgs valsts apcietināšanas orderim, uzskatīdamas, ka tā atrodas ārzemēs, beigu beigās tiek aizturēta Ungārijas teritorijā. Kādas tiesību normas būs jāpiemēro? Ja valsts tiesību normu ievēro burtiski, dokuments, kas ir apcietināšanas pamatā, saglabā Eiropas apcietināšanas ordera juridisko būtību, kura sekas ir tikai "paplašinātas" uz valsts teritoriju. No tā izriet, ka šī ordera tiesiskais režīms Ungārijas teritorijā būtu jāpiemēro tā, it kā tas tiktu piemērots citas dalībvalsts teritorijā. Vai tas nozīmē, ka Ungārijas tiesu iestādes vienlaikus ir jāuzskata gan par izsniegšanas iestādēm, gan izpildes iestādēm, ka meklētajai personai, kad tā tiek apcietināta, ir pamatlēmumā atzītās tiesības un ka tādējādi tā var iebilst pret tās nodošanu, izmantot specialitātes principu vai atteikties no tā? Vai būs jāievēro Eiropas apcietināšanas ordera izpildei piemērojamie termiņi? Šie daudzie jautājumi parāda, ka Eiropas apcietināšanas ordera piemērošanas jomas paplašināšana uz izsniegšanas dalībvalsts teritoriju iezīmē īpaši neskaidras tiesiskā režīma aprises, kas nebūt neatbilst tiesiskās noteiktības imperatīvajam raksturam.

16 — Šajā ziņā skat. it īpaši De Schutter, O., "La contribution du contrôle juridictionnel à la confiance mutuelle", *La confiance mutuelle dans l'espace pénal européen/Mutual Trust in the European Criminal Area*, *Institut d'études européennes de l'Université libre de Bruxelles* (*ULB*), Brisele, 2005, 79. lpp., it īpaši 103. lpp., kurš savstarpējās atzīšanas principu uzskata par principu, kuram ir tāda pati nozīme kā lojālas sadarbības principam.

17 — Skat. Pamatlēmuma 26. panta 1. punktu.

70. Tikai ar zināmu Ungārijas tiesību normas formulējuma pielāgošanu, paplašinot Eiropas apcietināšanas ordera piemērošanas jomu uz Ungārijas teritoriju, tai ir iespējams sniegt interpretāciju, kas ir saderīga ar Ungārijas valdības interpretāciju, saskaņā ar kuru Eiropas apcietināšanas orderim ir valsts apcietināšanas ordera juridiskā būtība Ungārijā un Eiropas apcietināšanas ordera juridiskā būtība citās dalībvalstīs.

71. Tomēr, pat ja ņem vērā šādu Ungārijas valdības interpretāciju, šī ordera tiesiskais režīms, kas, tāpat kā divsejainais Jānuss parāda vienu – valsts apcietināšanas ordera – seju izsniegšanas dalībvalsts teritorijā un otru – Eiropas apcietināšanas ordera – seju citu dalībvalstu teritorijās, ir ļoti neskaidrs.

72. Pirmkārt, kā esmu uzsvēris iepriekš, ciktāl Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesu sadarbības instruments, kas nav rīkojums meklēt un apcietināt attiecīgo personu izsniegšanas dalībvalstī, šī sistēma sagroza Eiropas apcietināšanas ordera mērķi un atņem tam juridisko pamatu.

73. Otrkārt, tādējādi meklētajai personai, nepastāvot citam apstrīdamam tiesību aktam kā vien Eiropas apcietināšanas orderim, ir liegta iespēja apstrīdēt tās aizturēšanas un apcietināšanas tiesiskumu saskaņā ar minētās valsts tiesību normām. Ciktāl izpildes tiesu iestāde ir kompetenta lemt tikai par neizpildes pamatiem, kas paredzēti pamatlēmumā, pastāv risks, ka tādējādi tiesas pārbaudei netiks pakļauts vesels aizturēšanas un apcietināšanas tiesiskuma aspekts.

74. Nenoliedzami, ka kriminālvajāšana neietilpst pamatlēmuma un Savienības tiesību piemērošanas jomā. Līdz ar to dalībvalstīm joprojām ir pienākums ievērot pamattiesības, kas noteiktas Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā vai to valsts tiesībās [18], tostarp šīs konvencijas 13. pantā un Hartas 47. pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību. Tomēr Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšana nevar atbrīvot dalībvalstis no pienākuma ievērot to valsts tiesībās paredzētās procesuālās garantijas brīdī, kad tiek izlemts atņemt kādai personai tās brīvību.

75. Manuprāt, tieši tāpēc, lai neitralizētu risku liegt garantijas, ko sniedz tiesas iesaistīšanās, Savienības likumdevējs ir paredzējis, ka Eiropas apcietināšanas orderim ir jābalstās uz saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts procesuālajām tiesību normām pieņemta tiesas nolēmuma esamību.

76. Turklāt tikai viena vienīga ordera izsniegšana, kas vienlaikus ir gan Eiropas apcietināšanas orderis, gan valsts apcietināšanas orderis, liedz izpildes dalībvalstīm garantiju par izsniegšanas dalībvalstī veiktu samērīguma pārbaudi.

3) Eiropas apcietināšanas ordera, kas ir arī valsts apcietināšanas orderis, izsniegšana var būt šķērslis samērīguma pārbaudes veikšanai Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas laikā

77. Eiropas apcietināšanas ordera sistēmā kopš tās piemērošanas sākuma vienas no lielākajām grūtībām rodas saistībā ar jautājumu par samērīguma pārbaudi.

18 — Skat. spriedumu *F.* (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 48. punkts).

78. Komisija savā ziņojumā par to, kā kopš 2007. gada ir īstenots Pamatlēmums [19], ir norādījusi, ka uzticību Eiropas apcietināšanas orderu piemērošanā ir grāvis tas, ka Eiropas apcietināšanas orderi sistemātiski tika izdoti, lai nodotu tādas personas, kuras tika meklētas par bieži vien pavisam nenozīmīgiem nodarījumiem [20]. Tā arī ir norādījusi, ka pastāv nesamērīga ietekme uz pieprasīto personu brīvību, "ja Eiropas apcietināšanas orderi tiek izsniegti saistībā ar lietām, kurās (pirmstiesas) apcietinājums citādi nebūtu piemērots" [21].

79. Eiropas Parlaments savā 2014. gada 27. februāra rezolūcijā par ieteikumiem Komisijai attiecībā uz Eiropas apcietināšanas ordera pārskatīšanu [22] ir ierosinājis, ka Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas laikā kompetentā iestāde "rūpīgi izvērtē prasītā pasākuma nepieciešamību, ņemot vērā visus atbilstīgos apstākļus un faktorus, ievērojot aizdomās turētās vai apsūdzētās personas tiesības, un to, vai ir iespējams piemērot citus, mazāk aizskarošus pasākumus, lai sasniegtu izvirzītos mērķus" [23].

80. Padome savā 2009. gada 4. un 5. jūnijā pieņemtajā galīgajā pārskatā par savstarpējā izvērtējuma ceturto kārtu, kura nosaukums ir "Eiropas apcietināšanas ordera un attiecīgu nodošanas procedūru starp dalībvalstīm piemērošana praksē" [24], izskatīja jautājumu saistībā ar samērīguma kritērija ieviešanu, kas "tiek uzskatīta par papildu pārbaudi līdztekus pārbaudei saistībā ar vajadzīgo slieksni, kas ļauj izvērtēt iespēju izsniegt Eiropas apcietināšanas orderi, ņemot vērā lietas materiālos norādītos apstākļus" [25]. Padome dalībvalstīm adresētajā 9. ieteikumā uzdeva saviem sagatavošanas dienestiem turpināt apspriedes par samērīguma prasības noteikšanu ar mērķi rast saskanīgu risinājumu Savienības līmenī.

81. Padome 2010. gada 3. un 4. jūnija sesijā nolēma grozīt Eiropas rokasgrāmatu par Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanu [26], lai šīs rokasgrāmatas 3. punktā iekļautu šī ordera izsniegšanas laikā piemērojamos kritērijus.

82. Tomēr tā norādīja, ka, "ņemot vērā Eiropas apcietināšanas ordera izpildes smagās sekas saistībā ar meklētās personas fiziskas brīvības un pārvietošanās brīvības ierobežojumiem, kompetentajām iestādēm pirms lēmuma par ordera izsniegšanu pieņemšanas būtu jāizskata jautājums par samērīgumu, ņemot vērā vairākus svarīgus faktorus", tādus kā "nodarījuma smagums, iespēja aizturēt aizdomās turēto personu, [..] sods, ko var noteikt, ja meklētā persona tiks atzīta par atbildīgu apgalvotā nodarījuma izdarīšanā [un] nepieciešamība nodrošināt sabiedrības aizsardzību un ņemt vērā nodarījumā cietušo personu intereses". Turklāt rokasgrāmatā ir norādīts, ka "[Eiropas apcietināšanas orderis] nebūtu jāizvēlas tad, ja sodīšanas pasākums, kas šķiet esam samērīgs, atbilstīgs un piemērojams attiecīgajam gadījumam, nav apcietinājums".

83. Piebildīšu, ka Padome samērīguma prasību ir tieši aplūkojusi savā 2007. gada 12. jūnija Lēmumā 2007/533/IT par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS II*) izveidi, darbību un izmantošanu [27], kura 21. pantā ir noteikts, ka pirms brīdinājuma ievadīšanas, dalībvalsts, kas ievada brīdinājumu, pārbauda, vai gadījums ir "atbilstīgs, piemērots un pietiekami svarīgs, lai brīdinājums būtu jāievada *SIS II*". Saskaņā ar pamatlēmuma 9. pantu brīdinājums *SIS* var būt Eiropas apcietināšanas orderis, tādējādi ar šo tiesību normu pozitīvajās tiesībās ir ieviesta šī ordera samērīguma pārbaude.

19 — Komisijas Ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā kopš 2007. gada ir īstenots Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (COM(2011) 175, galīgā redakcija).

20 — Skat. šī ziņojuma 5. punktu.

21 — Turpat.

22 — Dokuments T7-0174/2014.

23 — Skat. šīs rezolūcijas pielikumu.

24 — Dokuments 8302/4/09 REV 4 – Crimorg 55 COPEN 68 EJN 24 Eurojust 20.

25 — Skat. šī ziņojuma 3.9. punktu.

26 — Dokuments 17195/1/10 REV 1 – COPEN 275 EJN 72 Eurojust 139; turpmāk tekstā – "rokasgrāmata").

27 — OV L 205, 63. lpp.

84. Tomēr pašā pamatlēmumā izsniegšanas tiesu iestādēm nav skaidri noteikta prasība veikt samērīguma pārbaudi, un turklāt rokasgrāmatas 3. punktā ir minēts, ka "ir skaidrs, ka nekur pamatlēmumā [..] izsniegšanas dalībvalstij nav uzlikts pienākums pārbaudīt samērīgumu un ka dalībvalstu tiesību aktiem šajā ziņā ir izšķiroša nozīme". Tādējādi izsniegšanas tiesu iestādes veikta samērīguma pārbaude izrietot no "interpretācijas [..], kas *saskan* ar pamatlēmumu [..] un tā vispārējo īstenošanas filozofiju" [28].

85. Izsniegšanas tiesu iestādes veiktas samērīguma pārbaudes pamatā esot nevis pamatlēmuma saistošais raksturs, bet tikai plaša vienošanās, kas panākta starp dalībvalstīm un kam piekrīt Parlaments, Padome un Komisija. Tā esot tikai "saskanīga" ar pamatlēmumu, kurā tā nav noteikta kā obligāta prasība.

86. Es nepiekrītu šim apgalvojumam, jo, manuprāt, tas ir kļūdains, un mani pārliecina norāde, saskaņā ar kuru rokasgrāmatā ir formulēti tikai "apsvērumi", kuriem ir vienīgi "parastu ieteikumu" vērtība [29].

87. Manuprāt, pamatlēmumam ir saistošs spēks gan attiecībā uz to, ka tajā ir noteikts pienākums veikt samērīguma pārbaudi Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas brīdī, gan attiecībā uz to, ka tajā principā ir aizliegta [šādas pārbaudes veikšana] šī ordera izpildes stadijā, ja vien nepastāv ārkārtas apstākļi.

88. Samērīguma princips, kas ir Savienības tiesību vispārējais princips un pašlaik ir noteikts LES 5. pantā, ir minēts pamatlēmuma 7. apsvērumā, kurā ir noteikts, ka saskaņā ar šo principu tas nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi aizvietot daudzpusējo izdošanas sistēmu, kuras pamatā ir 1957. gada 13. decembra Eiropas Konvencija par izdošanu.

89. Turklāt pamatlēmuma 1. panta 3. punktā ir atgādināts, ka tā mērķis nav grozīt pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kas ir nostiprināti LES 6. pantā un Hartā.

90. Saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu tajā noteiktie tiesību un brīvību ierobežojumi var tikt ieviesti tikai, "*ievērojot samērīguma principu*, [..] ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības" [30].

91. Krimināllietās šī samērīguma principa izpausme it īpaši ir atrodama noziedzīgu nodarījumu un sodu samērīguma principā, kas ir nostiprināts Hartas 49. pantā.

92. Neskarot šīs vispārējās atsauces uz samērīguma principu, pamatlēmuma 2. panta 1. punktā, nosakot Eiropas apcietināšanas ordera materiāltiesisko piemērošanas jomu, netieši, bet precīzi ir skarts jautājums par lēmuma saistībā ar šāda ordera izsniegšanu samērīguma vērtējumu, paredzot, ka to var izsniegt krimināltiesvedības nolūkā tikai par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem izsniegšanas dalībvalsts tiesībās paredzēts brīvības atņemšanas sods vai ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, kura maksimālais ilgums ir vismaz divpadsmit mēneši, vai par šo pasākumu izpildi saistībā ar sodiem, kuru ilgums ir vismaz četri mēneši.

93. Tādējādi Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšana saskaņā ar šajā tiesību normā paredzēto noteikti neizslēdz jebkādu samērīguma principa pārkāpumu. Kā pierāda rokasgrāmatā norādīto faktoru, kas ir jāņem vērā, neizsmeļošs uzskaitījums, priekšnosacījums samērīguma pārbaudes efektīvai veikšanai ir novērtējums *in concreto* atbilstoši katras lietas īpašajiem apstākļiem.

28 — Mans izcēlums.

29 — Skat. rokasgrāmatas 1. zemsvītras piezīmi.

30 — Mans izcēlums.

94. Manuprāt, pamatlēmumā ir noteikts pienākums veikt šādu pārbaudi Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas brīdī, tāpēc juridiski korekti nevar iebilst, ka izsniegšanas nosacījumi attiecas uz dalībvalstu ekskluzīvo kompetenci krimināllietās.

95. Pirmkārt, ar šo iebildumu tiek noliegts, ka tieši Eiropas apcietināšanas orderis ir jānošķir no valsts apcietināšanas ordera, kas ir tā pamatā. Ja valsts apcietināšanas ordera izsniegšanas nosacījumu noteikšana faktiski ir dalībvalstu kompetencē krimināllietās, tad Eiropas apcietināšanas orderis ir instruments, kas ir radīts un reglamentēts Savienības tiesībās, it īpaši saistībā ar tā izsniegšanas nosacījumiem, kā to pierāda pamatlēmuma 2. panta 1. punkts, kurā ir noteikts, kādos gadījumos "var izsniegt" Eiropas apcietināšanas orderi. Pamatlēmumā lēmums par valsts apcietināšanas ordera teritoriālās piemērošanas jomas paplašināšanu uz Eiropas tiesiskuma telpu, izsniedzot Eiropas apcietināšanas orderi, tiek padarīts par tiesas aktu, uz kuru attiecas Savienības tiesības. Tāpēc dalībvalsts tiesību norma, kurā saskaņā ar pamatlēmumu ir noteikti Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanas nosacījumi, nevar pārsniegt Savienības tiesību piemērošanas jomu ar vienīgo pamatojumu, ka tā ir noteikta šīs valsts krimināltiesībās [31].

96. Otrkārt, atgādināšu, ka pamatlēmuma mērķis ir aizstāt izdošanu ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm, kuras pamatā ir dalībvalstu savstarpējā uzticība to attiecīgajām tiesībsargājošām sistēmām. Šīs uzticības pamatā ir doma, ka katrai dalībvalstij ir jāpieņem citās dalībvalstīs spēkā esošo krimināltiesību piemērošana, lai arī, īstenojot savas valsts tiesību normas, tiktu rasts atšķirīgs risinājums. Ciktāl pamatlēmuma sistēmas pamatā ir tiesu sadarbība, visu Eiropas tiesiskuma telpas tiesu veikta vispārēja un vienveidīga samērīguma pārbaude ir tā, kas ļauj pieņemt šīs atšķirības. Citiem vārdiem, Eiropas apcietināšanas ordera izpildes tiesu iestādes iepriekš dāvātā uzticība ir balstīta uz to, ka nodošanas sistēma nodrošina, ka izsniegšanas tiesu iestāde jau iepriekš ir veikusi samērīguma pārbaudi, un tās kompetence nebija saistīta ar izpildvaras vai administratīvās iestādes lēmumu.

97. Tātad ir jāsecina, ka tiesu iestādei, kas izsniedz Eiropas apcietināšanas orderi, ir jāspēj veikt samērīguma pārbaudi. Es nebūt nevēlos tādējādi mazināt Eiropas apcietināšanas ordera efektivitāti un ļaut noziedzīga nodarījuma izdarītājiem palikt nesodītiem, šķērsojot robežas. Šādas pārbaudes noteikšana, gluži pretēji, stiprina šīs sistēmas efektivitāti, novēršot Eiropas apcietināšanas orderu vairošanu tādu krimināvajāšanu gadījumā, kuru īstenošanai varētu paredzēt citus mazāk apgrūtinošus pasākumus un tādējādi ļaut policijas un tiesu dienestiem veltīt savas pūles smagāku noziedzīgu nodarījumu apkarošanai.

98. Tomēr tāda sistēma kā Ungārijas tiesībās paredzētā, kas ir balstīta uz viena vienīga nolēmuma izsniegšanu, kas vienlaikus ir gan Eiropas apcietināšanas orderis, gan valsts apcietināšanas orderis, liedz izsniegšanas tiesu iestādei, kurai ir jāievēro krimināvajāšanas tiesiskuma princips, iespēju veikt samērīguma pārbaudi un pārvērš to vienkāršā policijas dienestā vai prokuratūras sakaru kanālā.

99. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisijas 2011. gada 11. aprīļa darba dokumenta [32] VIII daļā iekļautajā tabulā attiecībā uz samērīguma pārbaudes esamību saistībā ar Ungāriju ir sniegta šāda atbilde: "Nav (tiesiskuma princips)".

100. Pamatlietā pilnībā atklājas šķēršļi, kurus varētu novērst, piemērojot samērīguma principu.

31 — Pēc analoģijas ir jānorāda, ka no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka Savienības tiesībās ir paredzēti dalībvalstu kompetences ierobežojumi krimināltiesību jomā, jo tiesību akti šajā jomā it īpaši nedrīkst ierobežot Savienības tiesībās garantētās pamatbrīvības (skat. spriedumu *Dickinger* un *Ömer*, C-347/09, EU:C:2011:582).

32 — Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots trešajam Komisijas ziņojumam Eiropas Parlamentam un Padomei par to, kā kopš 2007. gada ir īstenots Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (SEC(2011) 430, galīgā redakcija).

101. No lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iekļautās informācijas izriet, ka Ungārijas tiesu iestādes zināja *N. A. Bob-Dogi* adresi Rumānijā un ierakstītā vēstulē viņam nosūtīja uzaicinājumu ierasties tiesā 2014. gada 2. decembrī, kuras saņemšanu *N. A. Bob-Dogi* nav apstrīdējis, bet šī vēstule esot tikusi saņemta tikai 2014. gada 5. decembrī. Turklāt no Ungārijas prokuratūras pieprasījuma izriet, ka *Mátészalkai járásbíróság* (Mātēsalkas pirmās instances tiesa) tika aicināta piespriest *N. A. Bob-Dogi* krimināltiesisku naudas sodu un aizliegt viņam vadīt mehāniskos transportlīdzekļus ceļu satiksmē. Šādos apstākļos rodas nopietnas šaubas par to, vai samērīgs ir lēmums par Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanu, kas turklāt ir pieņemts vairāk nekā trīspadsmit mēnešus pēc attiecīgajai personai pārmestā nodarījuma izdarīšanas.

102. Lai kā arī būtu, es varu tikai konstatēt, ka Ungārijas tiesībās paredzētā vienkāršotas nodošanas sistēma, kurā ir izslēgta jebkāda garantija tam, ka izsniegšanas tiesu iestāde veic samērīguma pārbaudi, nav saderīga ar pamatlēmumu.

103. Es vēlētos precizēt sava vērtējuma apjomu. Ievērojot subsidiaritātes principu, šī vērtējuma rezultātā obligātas kriminālvajāšanas princips tiek apšaubīts tikai, sākot no tā brīža, kad, izdodot Eiropas apcietināšanas orderi, tiek nolemts paplašināti attiecināt valsts apcietināšanas ordera ģeogrāfisko piemērojamību uz Eiropas tiesiskuma telpu. Tikai šajā gadījumā, kas atbilst Savienības tiesību īstenošanai, manuprāt, lai nodrošinātu pamatlēmumā izveidotā nodošanas mehānisma efektivitāti, pamatlēmums ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā izsniegšanas tiesu iestādei ir noteikts pienākums veikt samērīguma pārbaudi.

104. Visu iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ ierosinu Tiesai uz pirmo jautājumu atbildēt, ka pamatlēmumā Eiropas apcietināšanas ordera izdošana ir atļauta tikai, lai izpildītu no tā atšķirīgu saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts kriminālprocesuālo tiesību normām izsniegtu valsts apcietināšanas orderi vai citu izpildāmu tiesas nolēmumu ar tādu pašu spēku, ar kuru izdots rīkojums par apsūdzētās personas meklēšanu un apcietināšanu.

B – *Par otro jautājumu*

105. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai norādes uz valsts apcietināšanas orderi, kas ir Eiropas apcietināšanas ordera pamatā, neesamība ir tā neizpildes pamats.

106. Kā Tiesa ir atkārtoti norādījusi, pamatlēmuma sistēmā ir noteikts savstarpējās atzīšanas princips, kas, būdams tiesu iestāžu sadarbības "stūrakmens" atbilstoši šī pamatlēmuma 1. panta 2. punktam, nozīmē, ka dalībvalstīm principā ir pienākums izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi. Tādējādi tās var atteikties izpildīt šādu orderi tikai pamatlēmuma 3.–4.a pantā paredzētajos neizpildes gadījumos un tās var pakļaut tā izpildi vienīgi tā 5. pantā paredzētajiem nosacījumiem [33].

107. Lai arī šo tiesību normu struktūra nepieļauj nekādu citu neizpildes pamatu, tomēr ir jānorāda, ka to mērķis ir tikai noteikt gadījumus, kuros izpildes dalībvalsts tiesu iestāde, kurai ir nosūtīts Eiropas apcietināšanas orderis, kas, ja tas ir izsniegts tiesiski, rada sekas, tomēr ir atbrīvota no tā izpildes. Citiem vārdiem, tās ir balstītas uz pieņēmumu, ka akts, kura izpilde ir neitralizēta, atbilst pamatlēmuma 1. pantā sniegtajai Eiropas apcietināšanas ordera definīcijai un atbilst tā 8. pantā paredzētajām satura un formas prasībām.

108. Taču tas tā nav tāda Eiropas apcietināšanas ordera gadījumā, kurš nav izsniegts, lai izpildītu valsts apcietināšanas orderi vai citu izpildāmu nolēmumu ar tādu pašu spēku.

33 — Šajā ziņā skat. spriedumus *West* (C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, 55. punkts); *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, 38. punkts) un *F.* (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 36. punkts).

109. Valsts juridiskā pamata neesamība nav tikai formāls pārkāpums, ko var novērst, izmantojot pamatlēmuma 15. panta 2. punktā paredzēto sadarbību, bet ir būtisks pārkāpums, kas diskreditē aktu kā Eiropas apcietināšanas orderi.

110. Tādējādi ir jāsecina, ka izpildes tiesu iestāde nevar izpildīt tādu kā Eiropas apcietināšanas orderi kvalificētu aktu, kurš nav ticis izsniegts, lai izpildītu valsts apcietināšanas orderi vai citu izpildāmu nolēmumu ar tādu pašu spēku.

IV – **Secinājumi**

111. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku uz *Curtea de Apel Cluj* (Kluža Apelācijas tiesa) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI, 8. pants, skatot to kopsakarā ar tiesiskuma un samērīguma principiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka

— Eiropas apcietināšanas orderis var tikt izdots tikai, lai izpildītu no tā atšķirīgu saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts kriminālprocesuālo tiesību normām izsniegtu valsts apcietināšanas orderi vai citu izpildāmu tiesas nolēmumu ar tādu pašu spēku, ar kuru izdots rīkojums par apsūdzētās personas meklēšanu un apcietināšanu;

— ja tas tā nav, izpildes tiesu iestādei ir jāatsakās izpildīt aktu kā Eiropas apcietināšanas orderi.